

Солдатенко О. І., кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

ВАЖЛИВІСТЬ ІННОВАЦІЙ У БІБЛІОТЕЧНІЙ СФЕРІ ДЛЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ

Анотація

У статті досліджується значення інновацій у бібліотечній сфері України. Автор акцентує увагу на тому, як вони покращують послуги, сприяють інклюзивності та забезпечують постійну актуальність бібліотек у 21 столітті. У статті продемонстровано як сучасні бібліотеки сприяють розвитку освіти і культури в країні та впливають на якість життя громадян, стимулюючи їх активне залучення до соціокультурної діяльності.

Ключові слова: бібліотека, соціокультурне життя, інклюзія, Україна.

THE IMPORTANCE OF INNOVATIONS IN THE LIBRARY FIELD FOR THE SOCIO-CULTURAL LIFE OF UKRAINE

Annotation

The article explores the importance of innovation in the library sector of Ukraine. The author focuses on how they improve services, promote inclusivity and ensure libraries remain relevant in the 21st century. The article shows how modern libraries contribute to the development of education and culture in the country and influence the quality of life of citizens, stimulating their active participation in sociocultural activities.

Keywords: library, sociocultural life, inclusion, Ukraine.

Бібліотеки протягом століть були фундаментальними установами для поширення знань та інформації. Хоча їх основна місія залишається незмінною, технології і методи роботи по обслуговуванню громади, постійно розвиваються. Бібліотеки в Україні відіграють вирішальну роль у збагаченні та

покращенні соціокультурного життя окремих осіб та громад різними способами. «Соціокультурну діяльність бібліотек можна розглядати як продуманий процес долучення людини до різноманітних культурних надбань людства, компонент соціокультурної системи українського суспільства, один із важливих елементів реалізації державної політики у сфері культури» [6].

Інновації стали рушійною силою бібліотечної сфери, дозволяючи цим установам залишатися актуальними та життєво важливими в епоху цифрових технологій. «Освоєння інновацій як інструменту для розвитку бібліотечно-інформаційної сфери країни видається неминучим. Переглядається багато традиційних методів бібліотечної роботи, виникає необхідність відновлення і збагачення колишніх теоретичних і практичних установок з тим, щоби найпрофесійніше відповісти на численні вимоги часу» [5].

У інформаційному ландшафті, що швидко змінюється, бібліотеки в Україні повинні постійно адаптуватися, щоб залишатися актуальними. Інновації є рушійною силою, яка гарантує, що бібліотеки задовольняють постійно зростаючі потреби своїх відвідувачів. Бібліотечна галузь має йти в ногу з новими технологіями та мінливими очікуваннями користувачів, щоб залишатися конкурентоспроможною в епоху надлишкової легкодоступної онлайн інформації.

Інновації дозволяють бібліотекам в Україні реагувати на зменшення тиражів традиційних друкованих видань, урізноманітнюючи свої пропозиції. Наприклад, бібліотеки обрали цифровий контент і потокові послуги, що стають все більш популярними. Слідкуючи за технологічними досягненнями та вподобаннями користувачів, бібліотеки можуть і надалі служити основними ресурсами інформації для своїх спільнот.

Інновації в бібліотечній сфері в Україні призвели до трансформації способів надання послуг і доступу до інформації. Завдяки цифровим бібліотекам, онлайн-каталогам і базам даних клієнти можуть отримувати доступ до величезної кількості ресурсів, не виходячи з дому. Електронні книги та їх прокат зробили матеріали для читання доступнішими для ширшої

аудиторії. Запровадження сучасних ІКТ і зручних інтерфейсів оптимізувало процес запозичення, полегшивши користувачам бібліотеки пошук і перевірку матеріалів [2].

Крім того, інтеграція штучного інтелекту (AI) і аналітики даних покращила можливості пошуку, допомагаючи відвідувачам швидко знаходити потрібні ресурси. Такі інновації, як 3D-друк та віртуальна реальність, розширили спектр послуг, які пропонують бібліотеки, зробивши їх динамічними центрами для творчості та навчання. Ці інновації не тільки покращують бібліотечні послуги, але й позиціонують бібліотеки як центри для досліджень і відкриттів.

Інновації в бібліотечній сфері в Україні відіграють ключову роль у просуванні інклюзивності та справедливості. Це гарантує, що бібліотеки можуть ефективно обслуговувати різноманітні та недостатньо забезпечені громади. Зараз бібліотеки зосереджуються на створенні інклюзивного простору для обслуговування людей різного походження і здібностей, що включає надання допоміжних технологій, пропонування багатомовних ресурсів і розміщення програм, присвячених різним культурам.

Крім того, цифрові інновації демократизували доступ до інформації в Україні. Електронні книги та онлайн-ресурси дають людям з особливими потребами можливість скористатись бібліотечними послугами у прийнятливих для них форматах, а віддалений до них доступ усуває географічні бар'єри, дозволяючи сільським і віддаленим громадам користуватися тією ж інформацією, що й міські райони. Бібліотеки можуть організовувати онлайн вебінари, лекції та інші освітні заходи, що дозволяє користувачам навчатися зручним для них способом та розвивати навички дистанційної неформальної освіти [4].

Інновації також поширюються на охоплення та залучення громади. Бібліотеки в Україні використовують соціальні медіа, мобільні програми та віртуальне програмування, щоб зв'язатися зі своїми спільнотами. Вони надають послуги туди, де знаходяться люди, гарантуючи, що бібліотечні ресурси

доступні для осіб, які можуть не мати засобів для фізичного відвідування бібліотеки.

Ось деякі з ключових причин важливості інновацій у бібліотечній сфері для соціокультурного життя України:

1. Так, як бібліотеки служать сховищами культурних та історичних артефактів, документів і знань суспільства, то інновації допомагають їх захистити і зберегти для майбутніх поколінь, дозволяючи людям зрозуміти своє культурне коріння.

2. Бібліотеки є центрами освіти та навчання впродовж життя і саме інновації надають доступ до широкого спектру електронних ресурсів, включаючи книги, експонати, мистецтво та історичні колекції, пропонуючи людям можливість здобувати знання, розширювати світогляд і самостійно навчатись [4].

3. Інновації у бібліотечній сфері в Україні відкривають людям широкий спектр художніх проявів, історичних перспектив та ідей. Заохочуючи критичне мислення та креативність, створюючи середовище, де можуть розквітнути нові ідеї.

4. Також інновації у бібліотечній сфері допомагають людям відчувати свою культурну, етнічну та громадську ідентичність. Бібліотеки, демонструючи історію, мистецтво та досягнення різних культурних груп і спільнот, сприяють спільному почуттю ідентичності серед відвідувачів.

5. Бібліотеки в Україні часто демонструють виставки та колекції інших культур і народів, сприяючи розумінню та повазі до різних способів життя, а інновації допомагають зламати стереотипи, заохочують толерантність і повагу до різноманітності.

6. Інновації у бібліотечній сфері допомагають соціальній залученості та розбудові територіальних громад в Україні: бібліотеки служать місцями, де люди можуть збиратися разом, щоб обговорити, поділитися та оцінити свої спільні інтереси. Вони часто проводять громадські заходи, семінари та програми, які сприяють соціальній взаємодії та спілкуванню [1].

7. Бібліотеки можуть служити платформами для думок та історій недостатньо представлених громадян, а інновації допомагають пролити світло на досвід маргіналізованих спільнот, сприяючи соціальній справедливості та рівності.

8. Інновації у бібліотечній сфері є важливими для дослідників і вчених, пропонуючи їм доступ до великої кількості ресурсів та інформації, підтримуючи академічні та наукові розробки.

9. Бібліотеки в Україні можуть мати позитивний вплив на психічне здоров'я та благополуччя українців, пропонуючи місця для відпочинку, роздумів та зняття стресу всім, хто шукає розради та натхнення, а інновації допомагають створити тихе, заспокійливе середовище, що заохочує до самопізнання та особистісного зростання.

10. Інновацій у бібліотечній сфері є важливими для набуття спільного сімейного досвіду і покращення зв'язку між поколіннями, оскільки батьки, бабусі, дідусі та діти можуть їх відвідувати та навчатися разом.

11. Інноваціями для бібліотек є організація творчих гуртків, креативних майстер-класів, конкурсів, та інших заходів для дітей та молоді з метою стимулювання їх інтересу до читання та навчання.

12. Бібліотеки в Україні сприяють просуванню індустрії мистецтва та культури, демонструючи роботи художників, авторів і митців, а інновації забезпечують платформу для нових талантів і допомагають економічно підтримувати ці сектори.

13. Інновації у бібліотечній сфері можуть формувати майбутнє покоління науковців, істориків і письменників так, як багато молодих людей переживають свої перші онлайн-зустрічі з наукою та літературою в цих закладах, що може позитивно вплинути їх майбутні інтереси та кар'єру.

14. Бібліотеки відіграють вирішальну роль у сприянні медіа грамотності відвідувачів, озброюючи їх навичками орієнтування у величезному морі інформації, доступної в епоху цифрових технологій. Використання сучасних

ІКТ, таких як ігри, мультимедійні матеріали та мобільні додатки, може сприяти розвитку медіаграмотності серед дітей та дорослих.

15. Інновації у бібліотечній сфері допомагають збирати і документувати сучасні події в Україні, щоб майбутні покоління розуміли час, у якому ми живемо та соціальні, політичні, технологічні зміни, які формують наш світ.

16. Впроваджуючи інновації, багато бібліотек прагнуть зробити свої ресурси більш інклюзивними, доступними для людей з особливими потребами, гарантуючи, що кожен може скористатися їх пропозиціями.

17. Важливим аспектом інновацій є розвиток партнерства і співпраця з іншими освітніми та культурними установами, що дозволяє бібліотекам в Україні розширити свої можливості та надати більше ресурсів для користувачів [3].

Таким чином, бібліотеки є важливою складовою соціокультурного життя України, слугуючи осередками освіти, натхнення, залучення громади та збереження культурної спадщини. Вони збагачують наше життя, сприяючи навчанню, творчості, почуттю ідентичності, емпатії, різноманітності та соціальній згуртованості.

Бібліотеки в Україні є багатогранними установами, діяльність яких торкається майже всіх аспектів соціокультурного життя територіальних громад. Вони є центрами знань, натхнення, роздумів і єдності, збагачуючи життя людей і сприяючи більш поінформованому, пов'язаному та культурному суспільству.

Інновації в бібліотечній сфері – це не розкіш, а необхідність в епоху цифрових технологій. Бібліотеки, що впроваджують інновації, сприяють інклюзивності, можуть покращити свої послуги та забезпечити їх актуальність. Трансформація бібліотек, що триває в Україні, робить їх життєво важливими складовими сучасного суспільства. Оскільки світ продовжує змінюватися, бібліотеки залишатимуться надійними джерелами знань та інформації завдяки своїй відданості інноваціям.

Інновації в бібліотечній сфері України допомагають забезпечити більший доступ до знань та інформації для всіх користувачів, підвищують ефективність

роботи бібліотек та допомагають їм залишатися актуальними в цифровому світі. Вони сприяють розвитку освіти і культури в Україні, підвищенню якості життя громадян та їх активному залученню до соціокультурної діяльності.

Список використаних джерел

1. Воскобойнікова-Гузєва О. Соціокомунікаційна діяльність бібліотек України в новітніх умовах. *Бібліотечний вісник*. 2016. №1. С. 12-17.
2. Дяченко Н. Інноваційна діяльність бібліотек закладів освіти - вимога часу. (*КОІППО. Педагогічний вісник* №1-2 (57-58), 2022. С.94-96.
3. Інновації як стратегія і умова розвитку бібліотек: Консультація / Нац. б-ка України для дітей; авт.-уклад. Н. І. Безручко. Київ, 2014. 24 с.
4. Киричек Г. Г. Електронна бібліотека як об'єкт освітніх технологій. *Радіоелектроніка. Інформатика. Управління*. 2017. № 2. С. 122–127.
5. Національна бібліотека України для дітей. Інноваційна діяльність сучасних дитячих бібліотек на підтримку дитячого читання. URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=6476> (дата звернення: 12.11.2023).
6. Українська бібліотечна енциклопедія. Соціокультурна діяльність бібліотек. URL: <https://ube.nlu.org.ua/article/Соціокультурна%20діяльність%20бібліотек> (дата звернення: 12.11.2023).